

grandioasă dovadă de cuget clar, o chemare la viațuire demnă, în temeiul vechiului „drept al gițiilor”.

Dramaturgul, fixându-și actul în sala gimnazială, a scris sub influența textului bărnăuțian. Dar, cum era firesc, în disputa dintre participanți, scriitorul a sintetizat în replică gândirea fiecăruia (în față cu scrierile lor), atribuindu-i lui Timotei Cipariu rolul de coordonator. Între înfocarea lui Balint, Avram Iancu, Bărnăuțiu, Buteanu și ezitarea funcționarului crăieșe Dunca, Cipariu aduce măsura lucidității. Acțiune fermă, în care să precumpănească arma diplomației, căci revoluția trebuie să însemne dreptate, și maghiarii revoluționari nu trebuie să acționeze decât în temeiul dreptății istorice. Evenimentele au confirmat tirziu teza cipariană, dar piesa n-a intenționat să ducă până la capăt acest fir tragic. Prin Cipariu și generația lui se face portretul magnificei idei care a zguduit din temelii veacul al XIX-lea transilvănean — *ideea libertății naționale*. Nesomnul cărturarului („nu pot să dorm” — justifică el cu tilc, ori de câte ori e muștrătat că nu cunoaște zăbava) este nesomnul națiunii.

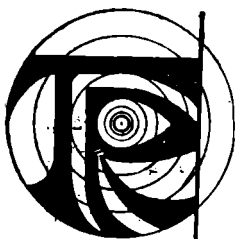
Piesa lui Ion Brad are o valoare documentară în primul rînd în ce privește destinul scriitorului. Gestul său este aproape inedit în dramaturgia istorică

de azi. Fecior al unui ținut în care s-a hotărît într-o vreme soarta națiunii, el așază în spațiul dramaturgiei eroii acelei vremi, eroi a căror prezență ideală i-a însuflețit și lui elanurile, tensionându-i viața spiritului.

Ionuț NICULESCU

REPERE

- Ion Brad, *Audiență la consul. Nu pot să dorm*, Colecția „Rampa”, Editura „Eminescu”, 1984.
- *Părți alese din istoria Transilvaniei. Pe două sute de ani în urmă* de G. Barițiu, I—III, Sibiu, 1889—1891.
- Ștefan Manciulea, *Activitatea politică a lui Timotei Cipariu*, Blaj, 1944.
- Radu Brateș, *Aspecte din viața Blajului*, Blaj, 1942.
- Ilie Dăianu, *Timotei Cipariu*, București, 1937.
- D. Macrea, *Contribuții la istoria lingvisticii și filologiei românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
- *Dicționarul literaturii române de la origini pînă la 1900*, Editura Academiei R.S.R., 1979.

MISTERUL MANUSCRISULUI BABUR-NAMAH de Mihai Rădulescu

Didactică la prima vedere, dar atât de bogată în conținut, piesa lui Mihai Rădulescu *Misterul manuscrisului Babur-Namah*, din ciclul radiofonic *Biografia unei capodopere*, e o caldă pledoarie pentru temeinicia rosturilor artistului creator de forme și culori.

Cunoscut și ca cercetător al culturii și artei orientale, Mihai Rădulescu găsește, într-un manuscris miniat din vremea dinastiei Marilor Moguli, prilejul să transpună în limbaj teatral bogăția de sensuri și semnificații conținute în elocvența tăceilor unei opere de artă miniată.

Gîndurile și frământările meșterilor miniaturisti, care au tradus în imagini cuvintele cărții de călătorii a prințului Ba-

bur, întemeietorul dinastiei, sînt desprinse din chipurile și icoanele cărții și înfățișate într-o tulburătoare echivalență dramatică. Dificultatea tehnicii și dificultatea exprimării sensibile, de a reda, adică, abstractul prin concret, universalul prin particular, cuvîntul prim imagine, printr-o cît mai decantată esență a vieții forme și culorilor, este, din diferite unghiuri de vedere, repusă în discuție de meșteri și ucenici — personajele generice ale acestei mici piese de teatru, ea însăși delicată ca și miniaturile care au inspirat-o.

Ca un corolar al scrierii stă ideea că artistul este un înțelept ce știe nu numai să exprime desăvîrșit, prin limbajul său specific, adică acela al formelor și culorilor, drama umană, dar și să „moșească” socratic în semenul său nevoia de autodesăvîrșire, în ce privește faptele spirituale neștampilate vremelnice și prefacerilor naturii.

În regia lui Titel Constantinescu, această piesă, păstrînd parcă ceva din parfumul exotic al înțelepciunii asiatice, a beneficiat de calde inflexiuni vocale ale lui Alexandru Repan și ale lui Mihai Dinvale. O coloană sonoră adecvată, aducîndu-ne și ea ceva din subtilele asonanțe indiene, semnează Timuș Alexandrescu.

Constantin RADU-MARIA